

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ РОЗДІЛУ «ТЕХНІКИ В
УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ВИШИВЦІ» ПРЕДМЕТУ
«ТЕХНОЛОГІЇ» В 10-Х КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 10-411
спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.10 (Трудове
навчання та технології)

Освітньо-професійної програми Середня
освіта (Трудове навчання та технології)

Попок Руслана Олегівна

Керівник д.е.н., професор Мохненко А.С.

Рецензент: к.пед.н., доцентка кафедри
державного управління і місцевого
самоврядування ХНТУ Ковальська Н.М.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Вишивка як відображення традиційної культури українців	5
1.1 Історія і традиції української народної вишивки.....	5
1.2 Особливості використання кольорів та орнаментів в українській народній вишивці.....	10
РОЗДІЛ 2. Методика викладання розділу «Техніки в українській народній вишивці» на заняттях з предмету «Технології» у 10-х класах	18
2.1 Аналіз програми спеціалізації «Українська народна вишивка» технологічного профілю (10 клас).....	18
2.2 Методика розробки творчого проєкту в процесі виготовлення учнями 10 класів виробів у техніці української народної вишивки.....	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	33
Додаток А План-конспект уроку на тему «Українська народна вишивка - один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів».....	33
Додаток Б Проєкти виконані учнями 10-х класів.....	40

ВСТУП

Актуальність дослідження. Вишивка з давніх часів є частиною українського народного мистецтва, що робить її справді унікальним видом мистецтва. Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української вишивки проявляється в її різноманітності використання – від одягу до оздоблення житла та обрядових цілей. У різноманітних проявах вишивка розкриває творчий дух українського народу, глибину його мистецького таланту.

Культурологічний підхід дає змогу розглядати технологічну освіту як вагому складову виробничої культури українського народу та цивілізаційного розвитку людства. Він є головним чинником ефективної реалізації особистісно-орієнтованого навчання.

На особливості української народної вишивки, у своїх працях, звертали увагу такі вчені: Гулей О. В., Остапенко О. Ф., Правдіна А. В. та інші. Методологічні основи української вишивки на заняттях розглядалися в роботах: Мачача Т.С., Видра О.Г., Анисовець О.Ю. та інших.

Зміст і процес профільної технологічної освіти на культурологічних засадах забезпечує можливість учням зануритися у світ духовно-матеріальної культури свого народу, долучитися до її творення за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності: від виявлення проблеми, власного задуму до його реалізації в готовому художньо-матеріальному виробі.

Мета: розробити методику викладання розділу «Техніки в українській народній вишивці» на заняттях з предмету «Технології» в 10-х класах та теоретично обґрунтувати і розкрити особливості української народної вишивки.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати історію української вишивки.
2. Дослідити орнаментальні мотиви української вишивки

3. Розкрити характеристику колірної гами в народній вишивці.
4. Виявити методологічні особливості української вишивки під час вивчення на заняттях предмету «Технології».
5. Розробити план-конспект уроку технологій на тему: «Українська народна вишивка-один із видів декоративно-прикладного мистецтва».

Об'єкт дослідження: освітній процес у закладах загальної середньої освіти, в тому числі з предмету «Технології» в 10-х класах.

Предмет дослідження: методика викладання розділу «Техніки в українській народній вишивці» на заняттях з предмету «Технології» в 10-х класах.

Методи і методики дослідження. Для вирішення поставлених завдань нами був використаний комплекс теоретичних та методологічних методів: аналіз науково-теоретичних джерел з проблеми дослідження, складання плану-уроку з предмету «Технології», відображення проектно-технологічної діяльності учнів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ВИШИВКА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ

1.1 Історія і традиції української народної вишивки

Вишивка – один з найдавніших, найбільш масових і розвинених видів традиційного декоративного мистецтва. Проблема походження, еволюції вишивки на території Українських земель складна і багатогранна. Вишивані матеріали не можуть зберігатися дуже довго. Невідомо, хто і коли був першовідкривачем художньої творчості за допомогою голки і нитки.

Історія народної вишивки в Україні сягає своїм корінням у глибину віків. Дані археологів та свідчення мандрівників і літописців доводять, що вишивання як вид мистецтва на Україні існує дуже давно [6, с. 27].

Декоративне оздоблення одягу та побуту відомості з глибини віків, про що свідчать численні археологічні знахідки та записи істориків. Великого значення набули розкопки скіфських гробниць. Наприклад, на скрині Товстої Могили (IV ст. до н. е.) поблизу міста Нікополь Дніпропетровської області зображено два скіфи, які шиють одяг голками. Відомо, що святкові костюми скіфів були багато прикрашені золотими нашивками із зображенням грифонів, левів, оленів, аплікаціями з кольорової шкіри та декоративним швом. Орнамент у вигляді смуг з геометричним малюнком.

Традиція прикрашати одяг і предмети побуту вишивкою в Україні налічує століття. Стародавні літописи і результати археологічних розкопок говорять про те, що вишивали на території сучасної України ще з тих часів, коли вона не була єдиною державою. Великий Геродот у своїх працях писав про те, що одяг у скіфів був прикрашений вишивкою.

Про те, що русини носили вишитий одяг, говорив і мандрівник-араб в X столітті н. е. Дуже шкода, що до наших днів збереглися зразки української вишивки, створені лише в останні століття. Але за елементами орнаментів і символіки чітко видно, що історія вишивки та українського орнаменту бере початок в період трипільської культури, неоліту [16, с. 13].

Знайдені срібні предмети з фігурками чоловіків, які датуються 15 століттям, в процесі проведеного дослідження показали ідентичність вишивки українського народного костюма 18-19 століття.

Українське золоте шитво 16-17 століття – це подальший етап розвитку орнаментальних форм (рис. 1.1) [20].

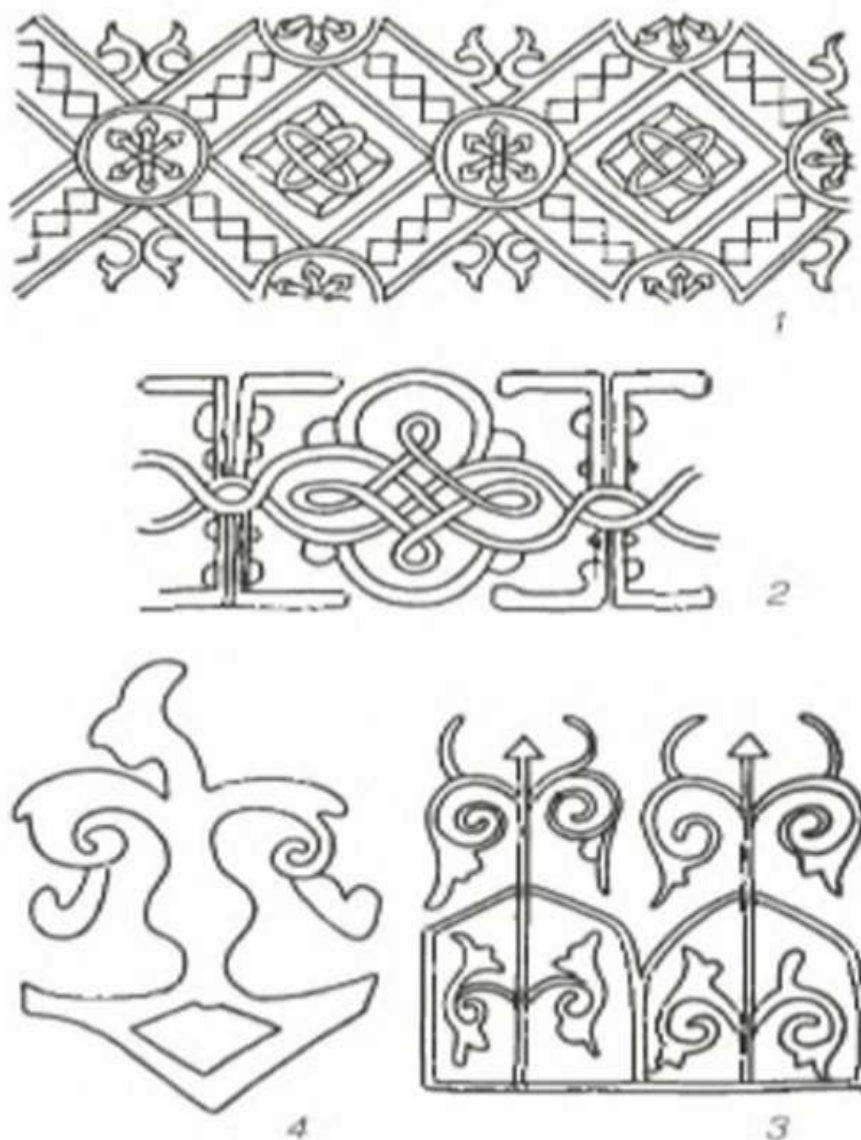

Рисунок 1.1 - Орнаментальні форми XVI – XVII століть

Кінець 17 і початок 18 століття вирізняється впливом західноєвропейського стилю. З'єднавшись з традиціями української культури, насамперед з народною творчістю.

Рослинний декор досягає бурхливого розквіту, форму якого посилює жвавність живописних рішень. З відомої лічильної техніки все більшої популярності набуває вишивка гладдю, а саме, шовковою ниткою. Новизна формальної інтерпретації виражається у відмовах від плоских візерунків і локальних кольорових точок на вибір градієнтів у переходах кольорів. В орнаменті 18 століття виноградні грона, листя і фантастичний візерунок ніби намальовані голками.

У XVI – XVII століттях у святковому вжитку поширилася дорога, вибагливо прикрашена тканина, яку привозили із західної Європи та Сходу. Крім шовків та оксамитів великим попитом користувалися тонкі та прозорі мусліни, батисти що теж прикрашалися вишивкою [10, с. 12].

В Україні спочатку вишивку виконували переважно на шовку, оксамитах та тонких вовняних тканинах. У 17-18 ст. вже вишивали на лляних і вовняних тканинах місцевого виробництва, а наприкінці XVIII століття розпочали вишивати на тканинах виробництва вітчизняних та закордонних виробників. У XIX столітті все більше набули розповсюдження фабричні тканини, а також тканини на домашніх кроснах і вироби з фабричної бавовняної і лляної пряжі. Поширеною була також вишивка на шкірі, яка застосовувалася в оздобленні верхнього одягу [17, с. 157].

Новітньою сторінкою літописання української вишивки, здійсненого Т. Кара-Васильєвою, є частина книги, присвячена дослідженню періоду особливо високого злету цього виду національного мистецтва у період Гетьманщини.

Учені переконливо доводять, що упродовж XVII–XVIII ст. мистецтво української вишивки носило високо професійний характер. Найбільшими центрами тогочасного художнього вишивання, за

дослідженням Васильєвої, були жіночі монастирі передусім Києва та Чернігова [3].

З XVIII ст. золотом шиті вироби починають рясно прикрашати всілякого роду оздобами: блискітками, бісером, наполовину дорогоцінним камінням, фольгою тощо. Техніка шиття погіршується. З кінця XVII ст. вишиті відкриті частини тіла (лики, кисті рук, стопи) почали заміняти живописними вставками олійними фарбами на ґрунтованому полотні. Ці нововведення свідчать про занепад мистецтва гаптування, що відбувся в XVIII – XIX ст. [13, с. 28].

Техніки у вишивці. Українська народна вишивка вирізняється великою кількістю технік виконання:

Мережка – це своєрідна прозора ажурна вишивка, що виконується тільки на тканинах полотняного переплетення.

Гладь двостороння відома пряма і коса.

«Поверхниця» – техніка вишивання, при якій вишивальна нитка відповідно до узору щільно застеляє фон у вертикальному напрямі справа наліво.

При техніці *«ретьязь»* стібки наносяться зліва направо, починаючи від першого хрестика.

«Зерновий вивід» – техніка на перший погляд подібна до двобічної штапівки.

Вишивка *«хрестик»* виконується двома перехресними діагональними стібками.

«Ланцюжок» – техніка вишивання петельками, які виходять одна з одної, утворюючи ланцюжок.

«Металівка», при якій спочатку наносять методом «поперед голки» зліва направо стібки через три–п'ять ниток основи.

Широкого розповсюдження на зламі XIX–XX ст. набула тамбурна техніка, особливо на Сумщині, Полтавщині, Чернігівщині. Тамбурна техніка отримала свою назву від французького слова «tambur». В Україні

ця техніка з'явилася у ХІХ ст. і назва цієї техніки - «ланцюжок», «петелькою», «косичкою» (рис. 1.2) [21].

Рисунок 1.2 - Техніка «ланцюжок»

Українські народні вишивки з давніх давен, славляться красою та багатогранністю. В українській народній вишивці налічують до 100 швів. Вишивкою прикрашають найрізноманітніші вироби: скатертинки, рушники, доріжки, серветки, занавіски, покривала, блузки, жіночі й дитячі плаття, чоловічі сорочки, білизну, взуття та аксесуари.

Народна унікальна вишивка, як інші види декоративно-прикладного мистецтва, забезпечує підростаючому поколінню через національне почуття, переосмислення світової культури, виведення з орбіти меншовартості й провінційності та шлях усвідомлення справжніх національних цінностей.

Отже можна зробити висновок, що українська національна вишивка – це один із видів декоративно-прикладного мистецтва, в якому узори і зображення та гармонія кольорових орнаментів, відтворюють національний менталітет українського народу [9, с. 145].

В Україні вишивку застосовували для оздоблення, крім одягу, ще й постільної білизни, рушників, а також скатертин та серветок. Але розпису рушників приділялася особлива увага. У різних життєвих випадках застосовували різну тематику і колірну гамму вишивки. Адже рушником прикрашали святий кут з іконами та накривали короваї хліба

на столі. У рушник загортали новонародженого малюка. З рушником проводжали в останню путь померлу людину. А також з рушника розпочиналося нове життя для молодят.

Вишивка – це орнаментальна скарбниця нашого українського народу. У вишивці втілено: магію народної вигадки, фантазії, зображення краси землі, природи, сонця та людини.

1.2 Особливості використання кольорів та орнаментів в українській народній вишивці

Колір завжди розкривається в аспекті історично національних, регіональних особливостей з урахуванням, що великі історичні епохи мали лише їм притаманний колірний вираз та своє колірне мислення, яке є не тільки художнім засобом, а також виразним методом культурного рівня суспільства, естетичних досягнень, показником пізнання природи, навколишнього світу, засобом спілкування й предметом естетично-духовного обміну.

Розглянемо найбільш виразні особливості семантики кольору традиційної української вишивки, що сформувалися протягом століть.

Білий колір в українській культурі означає невинність, чистоту й радість. Білий колір пов'язаний з чарівною силою денного світла, яка виражає спорідненість із Божественною силою, осереддя світлого світу. У давнину це колір бога, ангелів, святих, праведників [5].

Жовтий сприймається як колір тепла, радості та свободи. Часто його порівнюють із сонцем, світлом та проявом Божественного. Також використовується в написанні ікон поруч із близьким до нього золотим. Золото, незалежно від його купівельної спроможності, виражає почуття радості та багатства.

Червоний колір досить суперечливий, адже з одного боку він символізує кохання, тепло та енергію, проте з іншого – страждання, біль,

помсту та агресивність. Червоний колір – символ не лише любові людської, але й Божої до тих, кого створив по своїй подобі та образу.

Син Божий заради спасіння людства пролив свою святу кров, а після нього – інші мученики за віру Христову.

Синій – символ водяної стихії, жіночої основи, як протилежний багряно-червоній чоловічій. В українській вишивці синій колір використовується здебільшого як контур.

Зелений уособлює собою злагоду, спокій, молодість. Неодноразово зеленому кольору надавали цілющі властивості. В українській літературі трави (відповідно – зелений колір) символізують зцілення [8, с. 143].

Коричневий колір уособлює: затишок, безпеку і відпочинок. Утворений колір від затемнення жовто-червоного, тому, експресивність його помірна.

Чорний колір має негативне значення в більшості випадків. Його ототожнюють зі злом, хворобою, тугою, смертю. Але альтернативне значення також має місце бути, як символу заглиблення, поміркованості, зрілості.

Сірий – так само, як чорний і білий відноситься до ахроматичних кольорів, як і зелений, він утримує в собі протилежності але білого й чорного.

Рисунок 1.3 - Різнокольорова вишивка

Різнокольорова вишивка дає вітальне насичення усім чакрам, особливо для нижніх (рис.1.3). Кожна людина потребує різною мірою того чи іншого кольору для насичення своїх чакр [12, с. 158].

Підсумовуючи все вищезазначене, необхідно підкреслити, що кожен колір в українській культурі, зокрема у вишивці, є відображенням багатьох символів, що виокремлювалися не лише на теренах нашої держави, але й були запозиченими з традицій інших країн світу [19].

Мотив	Графічне зображення	Мотив	Графічне зображення
1. Вуж		2. В'юни	
3. Рак		4. Ластівка	
5. Сова		6. Баран	
7. Овес		8. Косиці	
9. Цуцики		10. Перерва	
11. Купчак		12. Полуниця	
13. Виноград		14. Хміль	
15. Сосонка		16. Чорнобривці	
17. Хрест		18. Хрест	
19. Бесаг (мішок)		20. Кучері	
21. Меандр		22. Меандр	
23. Меандр		24. Безкінечник	
25. Березиня			

Рисунок 1.4 - Орнаментальні мотиви української вишивки

В українській народній вишивці відомо понад 100 технік вишивання. За способом виконання їх поділяють на «глухі» і «прозорі».

Ще з давніх часів у вишивці зображували символи різних культур і культурів (рис. 1.4) [7]. Але з часом символічність стала втрачати свою конкретику, а вишивка стала носити більш різносторонній характер. З'явилися нові стилі і малюнки вишивки.

Композиція орнаменту знаходиться у тісному зв'язку з призначенням вишивки. Вона більш складна і побагатшому виглядає на передніх частинах одягу.

За формами орнаменту, вишивку можна поділити на чотири групи: геометричну, рослинну, зооморфну (тваринну), антропоморфну (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

**Класифікація особливостей сорочкової вишивки різних регіонів
України**

Назва регіону	Колір вишивки	Види орнаменту
Полісся.	Білий, червоний, чорний	Геометричний або рослинний
Волинь	Білий, червоний, сірий, чорний	Геометричний або рослинний
Поділля	Червоний, чорний	Геометричний
Харківська обл.	Червоний, чорний, жовтий, зелений	Геометричний
Київська обл.	Білий, червоний, чорний	Рослинно-геометричний
Тернопільська обл.	Чорний, червоний, жовтий	Геометричний, рослинно-геометричний
Волинь	Червоний	Геометричний
Вінницька обл.	Чорний, білий (кольорові мережки)	Рослинний, геометричний
Львівська обл.	Червоний, чорний, синій, зелений	Геометричний
Поділля	Чорний з крапленням червоного, синього, жовтого або зеленого	Рослинний, геометричний
Буковина	Червоний сполучений з різними кольорами	Геометричний, рослинний та зооморфний
Гуцульщина	Червоний, жовтий, зелений	Геометричний та рослинний
Закарпаття	Червоний, чорний, білий	Геометричний, рослинний та зооморфний
Слобожанщина	Білий, червоний, чорний	Геометричний та рослинний

Найбільшою попитом користувалися геометричні орнаменти, які властиві для всієї прадавньої слов'янської міфології. Вони прості: кружечки, трикутники, ромбики, лінії, хрестики. З первинним віруванням у потойбічні сили наші пращури вишивали примітивні геометричні позначення: пряма горизонтальна лінія – символ землі; хвиляста лінія – символ води; хрест – символ вогню та сонця. Геометричні орнаменти були домінуючими для вишивок, особливо на одязі.

Рисунок 1.5 – Геометричний орнамент у вишивці

Антропоморфні мотиви в орнаменті народного декоративно-прикладного мистецтва України поступаються місцем, наприклад рослинним. Але вони існували з прадавніх часів. Антропоморфний орнамент не можна розглядати як зображувальний мотив, не врахувавши при цьому зв'язок з матеріалом і технологією виконання. Антропоморфні елементи української народної вишивки існують в трьох видах: ідентифіковані, схематичні та умовні. Також, вони поділяються

на чоловічі та жіночі. Жіночі - силуети у вишивці символізують - родючість та продовження життя.

Із спрощеного зображення рослинних мотивів складається рослинний (фітоморфний) орнамент. В основі рослинного орнаменту лежить прагнення перенести у вишивку красу природи. Навіть гранично умовні узори виникли внаслідок спостереження реально існуючих форм у природі. В українській вишивці часто використовуються такі мотиви, наприклад: як «барвінок» «виноград», «дубове листя», тощо. Деякі з цих мотивів несуть на собі відбиток стародавніх символічних уявлень українського народу. Візьмемо в якості прикладу, мотив «барвінку», який став символом немеркнучого життя, а узор «яблучне коло», поділений на чотири сектори, з вишиванням протилежних частин в одному кольорі став символом кохання. У сучасній вишивці може траплятися і стародавній символ такий як «дерево життя», який здебільшого зображується стилізовано у формі листя або гілок (рис. 1.6) [23].

Рисунок 1.6 - Вишивка «Дерево життя»

Виконані рослинним орнаментом вироби чоловічого і жіночого одягу відомі, за даними археологічних досліджень, ще з давньоруської доби, але перевага цим орнаментам почала надаватися в народних вишивках українського народу тільки з початку 19 століття.

Рисунок 1.7 - Зооморфна вишивка

У зооморфних (тваринних) орнаментах прослідковується, в більшості випадків, символічне зображення тварин (рис. 1.7). У народних вишивках цих орнаментів зображуються, наприклад: тварини (кінь, заєць, риба, жаба); птахи (півень, сова, голуб, зозуля); комахи (муха, метелик, павук, летючі жуки) [1, с. 11-12].

У багатьох випадках зооморфні орнаменти є своєрідною властивістю притаманною саме конкретній людині (вишивальниці), зображенням в роботі якої відбивається її індивідуальне бачення узору. У деяких орнаментах відображаються різноманітними, частіше химерними сплетеннями, але із збереженням традиційних вимог до композиції, заячі і вовчі зуби, коропова луска, баранячі роги тощо. Як ми бачимо, в українській народній вишивці найбільш поширено зображення птахів [18, с. 92].

Слов'янська міфологія, майже вся, відображалася вишитим орнаментом, який мав геометричний малюнок. У теперішній час складно уявити, з чим могли у наших древніх предків асоціюватися ромби і

кружечки, трикутники, прямі лінії та хрестики. Але, у теперішній час на основі геометричних фігур у вишиванні з'явилися нові елементи. Як ми бачимо, наші предки переносили у своє життя красу природи, на що нам вказують вишиті роботи на основі різних видів орнаментів.

Майстерність, орнаменти, кольорова гама та техніки української народної вишивки передавалися від покоління до покоління, та зберігалися як частина культури характерної для певної території та регіону України. Вишиті вироби зустрічали людину при народженні та супроводжували все життя до самої смерті.

Отже, виконавши аналіз літературних джерел, нами було виявлено, що найбільш типовими орнаментами в українській народній вишивці як у центральних та північних, так і в південних регіонах, були геометричні фігури (ромби, квадрати, хрести), а також рослинні і тваринні орнаменти (рис. 1.8). При чому, особливе місце серед рослинних орнаментів займало зображення «Дерево життя», а серед тваринних – зображення саме птахів. В загальному висновку, усі значення представлених орнаментів зводяться до уособлення чоловічого і жіночого початку, символу природи, родючості, достатку. Коріння орнаментів знаходиться у віруваннях та традиціях українського народу [11].

Рисунок 1.8 - Типовий орнамент в українській народній вишивці

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ РОЗДІЛУ «ТЕХНІКИ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ВИШИВЦІ» НА ЗАНЯТТЯХ З ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» У 10-Х КЛАСАХ

2.1 Аналіз програми спеціалізації «Українська народна вишивка» технологічного профілю (10 клас)

Нами проаналізовано науково-методичний посібник «Технології: Українська народна вишивка». 10–11 кл. Профільний рівень, автором якого є Мачача Т.С.

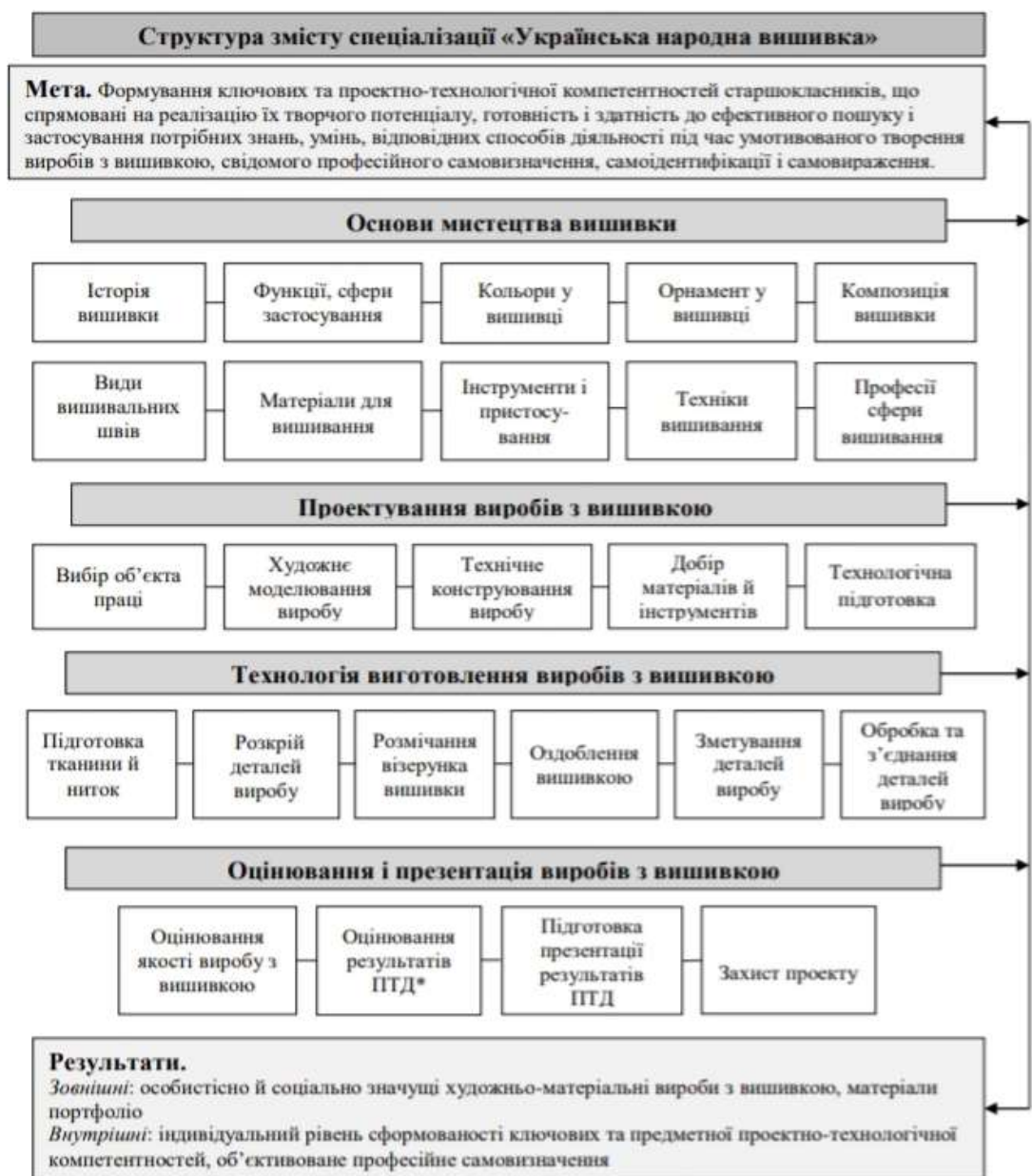
За результатами проведеного аналізу цього науково-методичного посібника та анотації автора до нього можна зробити висновок, що в його змісті розкриваються принципово нові теоретико-методологічні та дидактичні засади профільного навчання технологій відповідно до спеціалізації «Українська народна вишивка». Як зазначає автор, робота спрямована на підвищення якості профільної технологічної освіти шляхом реалізації авторської концепції культурологічного змісту технологічної освіти та педагогічної технології проектно-технологічного профільного навчання, спрямованих на створення культуро-творчого освітнього середовища, в якому усвідомлено формується суб'єктний рівень ключових та предметної проектно-технологічної компетентності кожного учня.

Також в анотації до науково-методичного посібника «Технології: Українська народна вишивка» зазначено, що автором розроблена й апробована методологія, теорія та методика формування цілісності змісту й процесу профільної технологічної освіти, яка може бути орієнтиром для розробки освітніх і навчальних програм профільних предметів, спеціалізацій, курсів за вибором, підручників, а також реалізації спроектованого змісту в педагогічній практиці.

Науково-методичний посібник «Технології: Українська народна вишивка». 10–11 кл. Профільний рівень призначений для вчителів трудового навчання й технологій, викладачів закладів вищої освіти, вчителів для підвищення кваліфікації, студентів та аспірантів.

Схема 2.1

Структура змісту спеціалізації «Українська народна вишивка»

Автор науково-методичного посібника рекомендує структуру змісту спеціалізації «Українська народна вишивка».

Оскільки предметна компетентність формується в проектно-технологічній діяльності на основі базових знань, умінь, способів

проектування, технологій виготовлення різних виробів, їх презентації, рекламування і реалізації, адекватного оцінювання і самооцінювання результатів навчання, то і зміст спеціалізації «Українська народна вишивка» формується за структурою, означених у схемі 2.1, відповідних структурних елементів [14, с. 30].

Структура і зміст профілю «Технології, спеціалізації «Українська народна вишивка» зумовлюються перш за все кінцевою метою, якою є формування загальної та предметної проектно-технологічної компетентності учнів, що спрямована на реалізацію їхнього творчого потенціалу.

Для того, щоб досягти визначену мету і отримати очікувані результати навчання зі спеціалізації «Українська народна вишивка» необхідно вирішити низку навчальних завдань:

- сформувати національну свідомість, естетично-ціннісне ставлення до розмаїття культури українського народу;
- оволодіти основами мистецтва та створити вироби в різних стилях, зокрема з використанням цифрових пристроїв, електронних освітніх ресурсів;
- надати процесу навчання за технологічним профілем особистісного, практико-орієнтованого характеру;
- створити освітнє середовище для розвитку творчих здібностей учнів, готовності і здатності їх до збереження та творчого використання культурної спадщини українського народу;
- побудувати індивідуальні освітні траєкторії учнів через вибір видів і способів діяльності, виконання проектів, вирішення реальних життєвих проблем спроектованими виробами в різних стилях;
- розвинути в учнів пізнавальні інтереси, здібності і потреби для усвідомленого вибору подальшого освітнього та професійного шляху;
- забезпечити наступність та неперервність між профільною підготовкою, профільним навчанням і професійною підготовкою.

Загальний тематичний план зі спеціалізації «Українська народна вишивка» складається із вступу та 6 розділів: 1. Види швів українських народних вишивок, 2. Техніки в українській народній вишивці; 3. Лічильні вишивки; 4. Гладь, її види і застосування; 5. Прозоро-лічильні техніки; 6. Догляд за вишитими виробами, вивчення яких забезпечує наступність і послідовність допрофесійної підготовки учнів 10 класів.

Ми у своїй роботі розглядаємо тільки зміст 2 розділу «Техніки в українській народній вишивці» загального тематичного плану спеціалізації «Українська народна вишивка» для учнів 10 класу, який включає такі теми:

- 2.1. Техніки в українській народній вишивці.
- 2.2. Застосування швів.
- 2.3. Техніка вишивання простих рушникових швів.

На вивчення тем цього розділу у загальному тематичному плані передбачено 18 годин, в тому числі виконання 3 практичних робіт:

1. Вправи у вишиванні рушниковими швами: «просо», «штапівка», «кривулька». Заповнення площин вивченими швами.
2. Заповнення площин візерунка «шахматкою». Виконання зразка шва «качалочка».
3. Виконання зразка шва «клинці». Заповнення площин візерунка.

На вивчення першої теми «Техніки в українській народній вишивці» у тематичному плані відведено 6 годин. На заняттях з цієї теми учні будуть вивчати техніки вишивання, які поділяються за такими ознаками: способом виконання швів (вільні та лічильні); технікою вишивання української народної вишивки (наскрізні та глухі); виглядом орнаменту (однобічні та двобічні), послідовністю виконання простих швів.

Формування техніки виконання швів, формування вмінь та практичних навичок вишивання треба розпочинати з найпростіших

швів, що називаються «початковими». Це такі шви як «уперед голку», «за голкою», «стебловий», «петельний» та інші.

А також в процесі навчання за цією темою учні ознайомляться з технікою вишивання простих рушникових швів.

На вивчення другої теми «Застосування швів» у тематичному плані відведено 6 годин. На заняттях з цієї теми учні будуть вивчати застосування швів для заповнення візерунка у вертикальному і горизонтальному напрямках, ознайомляться з технікою та послідовністю виконання шва «Качалочка».

На вивчення третьої теми «Техніка вишивання простих рушникових швів» у тематичному плані відведено 6 годин.

В процесі навчання за цією темою учні ознайомляться з технікою виконання простого рушникового шву «Клинці».

На всіх заняттях за розділом «Техніки в українській народній вишивці» в учнів сформується вміння користуватися матеріалами (натуральними тканинами, штучними, синтетичними та змішаними тканинами, нитками з бавовни, шовку, льону, шерсті, віскози, синтетичних та змішаних волокон, штапельними і металевими нитками) та інструментами для вишивання (голки, ножиці, наперстки, виколки, п'яльця, сантиметрова стрічка).

На теоретичному навчанні передбачається ознайомлення учнів із історією і розвитком техніки в українській народній вишивці, з особливостями техніки вишивки у різних регіонах України.

На заняттях з виконання практичних робіт особлива увага буде приділятися оволодінню учнями безпечними прийомами праці, дотриманню правил санітарії й гігієни, дотриманню правил технічної і виконавчої дисципліни.

Оцінювання якості підготовки учнів 10 класів з розділу «Техніки в українській народній вишивці» буде здійснюватися у двох напрямках:

- ступінь володіння теоретичними знаннями, який буде перевірятися у процесі усного чи письмового опитування;
- якість виконання практичних робіт, сформованих умінь і навичок, тобто здатність до застосування теоретичного навчального матеріалу під час виконання практичних робіт.

Тематичним планом другого розділу передбачена наступність у набутті знань, умінь і навичок, отриманих учнями у 5-9 класах.

Послідовність вивчення тем розділу «Техніки в українській народній вишивці» забезпечує формування проектно-технологічної компетентності та спеціальну підготовку учнів зі швейної справи.

Зміст і структура другого розділу «Техніки в українській народній вишивці» загального тематичного плану спеціалізації «Українська народна вишивка» забезпечує широку варіативність у виборі об'єкта творчої праці, створює умови для реалізації потенціалу культурних форм інноваційних виробничих процесів таких, як проектування, конструювання, виготовлення спроектованого виробу з вишивкою.

Зміст тематичного плану другого розділу, що вибудовується за структурою проектно-технологічної діяльності, має дві форми прояву: реальну і понятійну.

Учні виготовляють вироби на практичних роботах з використанням різних груп вишивальних швів. У 10 класі програмою передбачено поглиблене вивчення української народної вишивки на основі віковічних традицій українського народу з використанням більш давніх – лічильних вишивальних швів: поверхнево-нашивних і прозорих.

Зміст тематичного плану другого розділу забезпечує засвоєння старшокласниками базових знань, умінь сфери виробництва української народної вишивки, формування предметної проектно-технологічної компетентності. Передбачено обов'язкове виконання проєктів,

реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.

Відомо, що ручна вишивка сприяє різнобічному розвитку особистості учня, його образного мислення, естетичного виховання, координації рухів, відчуття відстані та інших психічних процесів. У майбутньому це дає можливість учням створювати своїми руками затишок у домі, або застосувати свої навички у професійній сфері [4].

2.2 Методика розробки творчого проєкту в процесі виготовлення учнями 10 класів виробів у техніці української народної вишивки

У процесі розробки творчого проєкту з другого розділу «Техніки в українській народній вишивці» загального тематичного плану спеціалізації «Українська народна вишивка» учні 10 класу розглядають історію виникнення і розвитку техніки в українській народній вишивці, а також оволодівають уміннями і навичками практичного виконання відомих технік української народної вишивки.

Метою розробки творчого проєкту є ознайомлення учнів 10 класу з об'єктом проєктування, виготовленням проєктованого виробу та оформленням проєктованої документації.

Завдання, які ставляться перед учнями в процесі виконання творчого проєкту:

1. усвідомити необхідність виготовлення творчого проєкту;
2. дослідити історію виникнення техніки в українській народній вишивці;
3. виготовити проєктований виріб;
4. оформити документацію для виготовлення проєктованого виробу;
4. підрахувати затрати на виконання проєкту;

5. оцінити якість проєктованого виробу».

Термін «проєкт» (projectio) у перекладі з латинської означає – кинутий вперед (план, задум та інші значення). Він застосовується в різних галузях науки, а отже має кілька визначень.

Український енциклопедичний словник дає визначення проєкту, як сукупності документальних матеріалів для зведення майбутньої будівлі або архітектурного комплексу.

А також є й інше трактування проєкту – це творча діяльність, спрямована на досягнення визначеної мети, вирішення якої-небудь проблеми.

У освітньому процесі з предмету «Технології» застосовується визначення навчального проєкту, як самостійно завершеної творчої роботи, виконаної учнем під керівництвом вчителя, а також інше його визначення – це ігрова самостійна робота учнів, яка виконана під керівництвом вчителя.

Проєктуванням називають сам процес роботи над проєктом, а також підготовка комплекту проєктної документації.

Навчальні проєкти, що виконуються учнями класифікуються за такими ознаками: провідною діяльністю (дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані), галуззю виконання (предметні, інтегровані), за змістом (монопредметні, міжпредметні), складом учасників (учні одного класу, однієї школи, міста, регіону, країни, різних країн світу), кількістю учасників (індивідуальні, парні, групові і колективні), тривалістю виконання (короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі).

Для того щоб залучити учнів 10 класів до творчості і стимулювати їх інтерес до вирішення проблем, що потребують володіння деякою сумою знань, необхідно використовувати різноманітні методи навчання.

Особливе місце займає у процесі освітнього процесу з трудового навчання та технологій метод проєктів, який дозволяє учням оволодіти

організацією практичної діяльності по всьому проектно-технологічному ланцюжку від ідеї до її реалізації в моделі, виробі (продукті праці).

Основна теза розуміння сьогодні методу проектів: «Усе, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де, і як я можу ці знання застосувати».

Метод проектів (від грецького шлях, спосіб дослідження) представляє собою систему навчання, за якої учні здобувають знання в процесі планування і виконання завдань, які поступово треба ускладнювати (проектів).

Суть проектною діяльності полягає в тому, щоб показати в процесі його виконання практичне застосування отриманих знань не по одному предмету, а по декількох.

Так при виконанні проекту з другого розділу «Техніки в українській народній вишивці» загального тематичного плану спеціалізації «Українська народна вишивка», учні 10 класів повинні використовувати знання з предметів: математики (виконуючи розрахунки), креслення (виконуючи креслення виробу), а також мати навички малювання (при виконанні ескізів об'єкту праці), мати навички шиття (при виготовленні виробу).

Розглянемо основні етапи виконання творчого проекту учнями 10 класів виробів у техніці української народної вишивки:

I. Організаційно-підготовчий етап. На цьому етапі учні повинні правильно обрати об'єкт проектування, бо від цього залежить подальший успіх роботи. Виходячи з практичної необхідності та значущості майбутнього виробу учні:

1. обирають тему проекту із списку тем, запропонованих учителем (або пропонують свою тему);
2. обґрунтовують вибір теми (виробу);
3. розробляють критерії майбутнього виробу;
4. вибирають матеріали та інструменти;

5. займаються організацією робочого місця;
6. виконують конструювання та моделювання виробу;
7. розробляють технологічну послідовність виготовлення виробу.

II. Технологічний етап. На цьому етапі учень займається виготовленням виробу (виконує технологічні операції, коригує свою діяльність, здійснює самоконтроль і самооцінювання своєї діяльності, оцінювання якості виробу, дотримується технологічної, трудової дисципліни і культури праці).

III. Заключний етап. На цьому етапі учень виконує: коригування (за необхідності) виконаного виробу відповідно до запланованого, коригування технології виготовлення виробу (за необхідності), кінцевий контроль та випробування виробу. Також на цьому етапі учень оформлює портфолію свого проєкту, виконує самооцінювання своєї роботи над проєктом виробу, готується до захисту проєкту.

Завдяки методу проєктів в учнів значно підвищується творча активність не тільки на уроках технологій, а й за рамками уроку. Вони з цікавістю беруться за виконання складних проєктів і часто знаходять нестандартні способи їх вирішення [2].

ВИСНОВКИ

Під час написання нашої роботи, було опрацьовано теоретичну літературу з даної проблеми. Теоретично обґрунтовано особливості української народної вишивки та методологічно розкрито основи української вишивки на заняттях технологій в 10-х класах.

Ми виконали такі завдання дослідження: проаналізували історію української вишивки; дослідили орнаментальні мотиви української вишивки; розкрили характеристику колірної гами в народній вишивці; виявили методологічні особливості української вишивки під час вивчення на заняттях предмету «Технології»; розробили план-конспект уроку технологій на тему «Українська народна вишивка-один із видів декоративно-прикладного мистецтва».

У першому розділі роботи простежуються питання еволюції художньо-виражальних засобів вишивального мистецтва, його естетично-художньої природи. Вишивка розглядається як один із видів живописного мистецтва.

Вишивка з давніх часів є частиною українського народного мистецтва, що робить її справді унікальним видом мистецтва. Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української вишивки проявляється в її різноманітності використання – від одягу до оздоблення житла та обрядових цілей.

У другому розділі роботи виконано аналіз загального тематичного плану спеціалізації «Українська народна вишивка». Модель тематичного плану показує, що проектування структури й змісту спеціалізації «Українська народна вишивка» зумовлюється перш за все її кінцевою метою – формуванням ключових та предметної проектно-технологічної компетентності старшокласників.

Для удосконалення вміння та навичок роботи з інструментами і приладдям для вишивання, було розроблено план-конспект уроку

«Українська народна вишивка-один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Л.І. Вишивка: історія, традиції. // Традиційна українська вишивка. 2012. №5 . С. 11-13.
2. Баранов О.А. Проектно-технологічна діяльність на уроках трудового навчання, основні етапи створення проєкту – режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/proektno-tehnologicna-dialnist-na-urokah-trudovogo-navcanna-osnovni-etapi-stvorennja-proektu-4405.html>
3. Боньковська С. Українська вишивка у працях Т. Кара-Васильєвої (З нагоди виходу книги-альбому «Історія української вишивки»). Народознавчі зошити (2010).
4. Видра О.Г., Анисовець О.Ю. Особливості навчання старшокласників технології «Вишивка гладдю» - режим доступу: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/>
5. Войтович В.М. Українська міфологія. Вид. 3-є. Рівне : Видавець В. Войтович, 2012. 664 с.
6. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010, 152 с.
7. Джураєва Я.Л. Інструкційна картка «Характерні ознаки орнаментів вишивки» режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/instrukcijna-kartka-harakterni-oznaki-ornamentiv-visivki-165220.html>
8. Домненко Т.В. Семантика кольору в контексті культури української вишивки. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2016. Випуск 43. Частина 1. С. 141–146.
9. Жогло Н.В. Вишивка - багатогранне явище української культури. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячене пам'яті Героя України, заслуженого майстра народної творчості України В.С.Роїк*: матеріали наук.-практ. конф., м.

Полтава, 25-26 вересня 2014 р. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. С. 142-147.

10. Запаско Я. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів: ЛУ, 1969. С. 192.

11. Колесникова А.В. «Особливість семантики української вишивки». *Легка промисловість* (2016).

12. Кубракова О.І. Поєднання кольорів у національній вишивці. *Гене́за полотняного літопису у творчості майстра народного мистецтва Олександри Великодної*: матеріали наук.-практ. конф., Полтава, 23 квіт. 2014р. / упоряд. і ред. В.П. Титаренко. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленко, 2014. С. 153-159.

13. Матейко К.І. Український народний одяг. К.: Наукова думка, 1977. С. 145.

14. Мачача Т.С. Технології: Українська народна вишивка. 10-11 клас. Профільний рівень: науково-методичний посібник. К. : Педагогічна думка, 2017. 135 с.

15. Михальчук С.Л. План-конспект уроку: «Українська народна вишивка-один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів». режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/plan-konspekt-urokuukrainska-narodna-visivka-odin-iz-vidiv-dekorativno-uzitkovogo-mistectvavidirucnih-sviv-496222.html>

16. Остапенко О.Ф. Історія вишивки. Традиційна українська вишивка. 2013. №7. С. 12–13

17. Правдіна А.В. Вишивка: історія і сучасність. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячена пам'яті Героя України, заслуженого майстра народної творчості України В.С. Роїк*: матеріали наук.-практ. конф., м. Полтава, 25-26 вересня 2014 р. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. С. 156-161.

18. Соколенко, О.І. «Особливості орнаментики вишивки подільського регіону». *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса* 1.14 (2022): С. 91-94.

19. Стрельченко, Ірина. «Особливості семантики кольору української вишивки». Редакційна колегія: Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, завідувач (2020): 120.

20. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system / T.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

21. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir expenses model / I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

22. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // *WSEAS Transactions on Environment and Development*. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3

23. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // *International Journal of Supply Chain Management*. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

24. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // *CEUR Workshop Proceedings*, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

25. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan,

A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).

26. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // *Universal Journal of Accounting and Finance*. – 2021. – Vol. 9, №4.

27. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*. – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

28. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька / *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту* – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

29. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // *Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки"*. – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

30. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.Мохненко, К.Мельникова // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*. – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.

31. Мохненко А.С. Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.Б. Наумов, О.О. Чмут // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*. – Херсон, 2023. – № 48. – С. 45-49.

32. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування

підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

33. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

34. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

35. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

36. Mokhnenko, A. Partner relationship assessment methodology / I.Perevozova, N.Daliak, A.Mokhnenko, T.Stetsyk, V.Babenko // International Conference on Distributed Sensing and Intelligent Systems (ICDSIS2020): (Agadir, Morocco 01-03 February 2020). – Agadir, 2020.

37. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія. – Херсон: Айлант,

2018. – С. 158-167.

38. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

39. Mokhnenko A. Development of a regional marketing system / A.Mokhnenko, I.Perevozova // 3rd International Conference on Economic Research (ECONALANYA2019): (Alanya, Turkey 24-25 October 2019). – Alanya, 2019.

40. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

41. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

42. Мохненко А.С. Маркетинг як інструмент ефективного функціонування логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія / За наук. ред. І. В. Перезової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – С. 136-160.

43. Мохненко А.С. Organizational and economic mechanism for the development of an enterprise in the IT-sphere / А.С. Мохненко, О.О. Чмут,

А.А. Романов // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 03-04 листопада 2022 р.). – Івано-Франківськ, 2022. – С. 281-282.

44. Мохненко А.С. Організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). – Львів, 2023. – С. 281-282.

ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

20. <https://elle.ua/ludi/novosty/storya-ukranksko-vishivki/>

21. <https://zlotystudent.com.ua/tamburnij-shov-dokladna-instrukciya-yak-zrobiti-golkoyu-abo-gachkom-tamburnix-shov-z-foto-dlya-pochatkivciv/>

22. <https://www.google.com/search?q=%D1%80>

23. <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/derevo-zhizni-kak-element-simvolizma-v-kulture-ukrainy/>

24. <http://ukraineartnews.com/news/news/jake-znachennja-majut-simvoli-na-ukrajinskij-vishivantsi>

ДОДАТКИ

План-конспект уроку на тему «Українська народна вишивка - один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів»

Тема: «Українська народна вишивка - один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів».

Мета:

- навчальна: удосконалювати вміння та навички роботи з інструментами і приладдям для вишивання; розширити, узагальнити та систематизувати знання про вишивку як одного із видів декоративно-прикладного мистецтва;

- розвивальна: розвивати естетичний смак, творче мислення, довготривалу пам'ять, логічне мислення, уяву, зв'язне мовлення.

- виховна: виховувати любов до батьківщини, шанобливе ставлення до національних традицій української вишивки, акуратність в роботі під час практичних робіт; виховувати інтерес до професії «вишивальник».

Тип уроку: узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.

Форма проведення: урок-подорож (з використанням інтерактивної методики).

Наочність та обладнання: вишиті вироби: рушники, скатертина, сорочки, наволочка; фотовиставка вишитих виробів; інструменти та матеріали для роботи у групах (голки, нитки, наперсток, ножиці, тканина); презентація-супровід уроку «На щастя, на долю...»; відеоматеріал «Вишивальник машинної та ручної вишивки», аудіо записи «Ой, рушник, рушничок», «Два кольори», «Рідна мати моя»; ПК, проектор, екран; роздатковий матеріал.

Міжпредметні зв'язки: історія України, українська література, образотворче мистецтво, географія, музика, народознавство.

Застосовані методи навчання: демонстративний, метод випереджального навчання, пошуковий, проблемний, виконавський, творчий.

Хід уроку

I. Загально-корекційний етап. Рефлексія.

1. Організація учнів (наявність та готовність учнів до уроку).
2. Нервово-психологічна підготовка учнів до заняття.

Слайд (кольоротерапія).

1. Що ви бачили на екрані?
2. Яких кольорів були квіти?
3. Де у побуті можна використати декілька кольорів одночасно?

Сьогодні у нас незвичайний урок, пропоную вам здійснити мандрівку вишивальними стежинками до країни вишивок «Україна моя вишиванка...». Мандрівка буде цікава, але не проста, з перешкодами, які потрібно буде подолати.

II. Основний етап.

1. Повторення узагальнення та систематизація вивченого матеріалу. Розповідь вчителя.

Як відомо, вишивка – це вид декоративно-прикладного мистецтва. Українська вишиванка, рушники, на перший погляд, не мають ніякого значення в житті сучасної людини, але мають чарівну дію на душу кожного з нас, цілющий бальзам, який наповнює нас неперевершеною силою українського народу, нашої Батьківщини. Народна вишивка – живе мистецтво, що постійно розвивається. Вишивка – це більше, ніж рукоділля, це мова людських почуттів і думок, втілення найпотаємніших мрій. Зараз вишивка популярна по всій Україні, відроджуючи забуті ремесло прикрашати предмети побуту та одяг.

Починаючи з середини листопада ми з вами почали вивчати цікавий розділ «Техніки в українській народній вишивці».

Таким чином ми поступово наблизились до завершення його вивчення. Отже, на сьогоднішньому занятті у нас буде узагальнюючий урок з теми.

Запишіть, будь ласка, у зошитах число та тему уроку: Урок-подорож «Українська народна вишивка - один із видів декоративно-прикладного мистецтва. Види ручних швів».

Отже, під час нашої мандрівки нам потрібно:

Вміти: правильно організовувати свою роботу, використовуючи інструменти і матеріали для вишивання, вишивати за допомогою швів «назад голкою», «вперед голкою», «стебловий».

Знати: короткі історичні відомості про виникнення української народної вишивки, види ручних швів, що таке орнамент, види орнаментів, інструменти які використовують для вишивання, правила техніки безпеки під час роботи, організацію робочого місця.

Ну що, вперед?! До країни вишивок «Україна моя вишивана...». Ось перед вами карта нашого шляху.

Слайд (Україна моя вишивана...).

Рисунок А.1 - Україна моя вишивана: карта єдності

1 стежинка нашої мандрівки – розминка «Хто швидше».

Завдання командам: уважно прослухати запитання та дати на нього відповідь. Кожна правильна відповідь приносить командам 1 хрестик.

1. Що таке вишивка?
2. Назвіть приладдя яке застосовується під час вишивки?

Робота з картками.

Вправа на розвиток уваги «Що ти бачиш?»

1. Які вироби можна прикрашати вишивкою?
2. Які вишиті речі є у вас удома?
3. Що таке орнамент?
4. Які орнаменти у вишивці ви знаєте?

Виконуємо вправу на розвиток уваги «Назви орнамент» (робота з вишивальними серветками).

З якими швами ви ознайомилися на попередніх заняттях та вмієте їх виконувати?

Показую відео про ручні шви. Робота з карточками (діти піднімають ту карточку, який шов зображений на відео).

Слайд (види ручних швів).

Робота з картками. Виконуємо вправу на розвиток мислення «Назви ручний шов» (роздаю карточки із зображенням видів швів, треба визначити вид шва і перевірити один одного).

III. Фізкультхвилинка.

Рушаймо далі! Нас чекає *стежинка № 2* «Майданс».

Під музичний супровід «Ой рушник рушничок» учні виконують танцювальні рухи.

Увага! Ми наближаємось до *3 стежини* «Історична»

Діти пам'ятаєте на минулих заняттях я показувала вам незнайомих людей, які обрали професію «вишивальник». Їхня історія-надихаюче

підтвердження того, що ніколи не варто соромитися та боятися своїх інтересів, адже захоплення можуть привести до справжнього щастя.

Їхні вишиті роботи, вічна пісня барв і кольорів, неповторна музика натхнення, шепіт трав і шелест яворів і дзвінки турботи сьогодні.

Увага! Наступна *стежинка № 5* Гра «Відгадай мене». Загадки.

1. Я всіх обшиваю, сама одягу не маю?
2. Вона тоненька та міцна, Латає нам кожух і свитки?
3. Як зветься штука чарівна, Ви здогадались, дітки?
4. Маленький хлопчик заліз на стовпчик?
5. Одежі не носить, їсти не просить?
6. Личенько рябе, що воно таке?

Рисунок А.2 – Матеріали для гри «Відгадай мене»

IV. Практична робота.

Вступне слово вчителя.

Практична робота «Остаточна обробка виробу».

Стежинка № 5 гра «Блеф клуб». Правила безпечної роботи під час роботи голкою і ножицями.

Всім учням потрібно визначити правильні й помилкові твердження. Говоримо «так» чи «ні». Будьте уважними!

1. Користуватись будь-якими інструментами (ножицями, голками, шпильками) без дозволу вчителя. -
2. Перед початком роботи перевірити робоче місце та інструменти. +
3. Голка повинна бути гострою, без іржі і плям. +
4. Ножиці класти на тканину. –
5. Леза ножиць повинні бути відточеними, а кінці повністю замикатись. +
6. Пам'ятай, що при роботі голку слід тримати в роті. -
7. Стежити, щоб ножиці лежали праворуч зі стуленими лезами, спрямованими кільцями до працюючого. +
8. Передавати ножиці кільцями вперед, тримаючи за замкнуті леза. +
9. Не викидати зламані голки і шпильки, а складати їх у спеціальну коробочку. +
10. Різати ножицями до себе. –
11. Перед роботою та після неї перелічувати голки і шпильки. +
12. Нитку потрібно відкушувати. –
13. Працюючи, роботу треба тримати на відстані 20 см від очей. +
14. Після закінчення роботи потрібно прибрати робоче місце. +

Стежинка № 6 Вишивання серветки за допомогою ручного шва «стебловий».

Завдання учням:

Під керівництвом вчителя продовжити роботу над вишиванням серветки.

При роботі дотримуватись правил техніки безпеки та правильної організації робочого місця.

Під час виконання практичної роботи вчитель контролювати технологічний процес.

Представити виконані роботи.

V. Заключний етап. Рефлексія.

1. Підведення підсумків уроку. «Мікрофон».

Вправа «Закінчи речення».

1. Сьогодні на занятті я.....
2. Найбільше мені сподобалось....
3. Я дізнався (лась) про.....
4. Найбільше труднощів я відчув (ла).....

2.Виставлення та мотивація оцінок.

3. Домашнє завдання: підготуватись до уроку тематичного оцінювання: повторити всі записи у зошиті, підготуватися до презентації виробів.

4. Прибирання робочих місць.

5. Створення установки на відпочинок. Давайте пригадаємо відому пісню на слова Андрія Малишка «Пісня про рушник».

На випадок залишку часу – прислів'я та приказки про працю [15].

ДОДАТОК Б

Проекти виконані учнями 10-х класів

